

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

19 Hæc decretalis reserat quid epistola possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

rat, brevec eius concilia summam ad Hispania episcopi, ut ei sub-
scriberent, misit, quam tractatoriam vocat, qua Leonis episcopa ma-
nifesta ex Hispania Romam sunt missa.
2 ¶ Nisi autem] In originali est, vel si post adventum
tractatoria aliqua necessitates repente forsitan ortæ fue-
rint, nisi rationem impedimenti sui apud suum Prima-
tem reddiderint, ab ecclesia communione debere esse
contemptos. In Africanis, cap. 43. reliqua eodem modo. Sed in
extremo est ferè ut apud Gratianum: ecclesia sua communio-
ne debere esse contentos. Item, in Carthaginensi Græco:
Οφθαλμοί τας εὐχάρας τῆς κοινωσις τῆς ἰδίας αὐτῶν
ἀπερὸς οὐκ ἔστιν. Simili quadam parâ imponitur in eo-
dem concilio J. d. s. t. e. fin.

C. XI. PALEA.

Item ex Concilio Taronenſi cap. 2.

Episcopus a non debet abbatem cogere ad synodum
ire, nisi aliqua rationalis causa existat.

¶ Hæc Palea adest ab illis tantum exemplaribus, in quibus
paucissima reperuntur, & versetur infra 18. quæ. 2. post cap. fin. a
Gratiano ex eodem Taronico: quemadmodum & a Burcardo, &
Lugno.

C. XII. ¶ A communione sit alienus, qui synodo
adesse contempserit.

Item ex Concilio Arclatenſi, cap. 19.

Si quis autem synodo adesse neglexerit, vel cœ-
m fratrum, antequam dissolvatur concilium, cre-
diderit deserendum, alienum se a fratrum communione
cognoscatur: nec eum recipiat, nisi in sequenti synodo
fuerit absolutus.

C. XIII. ¶ Usque ad proximam synodum a commu-
nionis abstineat, qui a metropolitano vocatus, absque
gravi necessitate synodo adesse negle-
xerit.

Item ex Concilio Agathenſi, cap. 31.

Episcopus metropolitanus ad comprovinciales
episcopos epistolas direxerit, in quibus eos aut ad
ordinationem summi Pontificis, aut ad synodum invi-
tet; postpositis omnibus (excepta gravi infirmitate cor-
poris, aut præceptione regia) ad constitutum diem ad-
esse non differant. Quod si defuerint (sicut præca cano-
num præcepit auctoritas) usque ad proximam synodum a
charitate fratrum, & ecclesia communione priventur.

C. XIV. ¶ A communione privetur episcopus, qui
a metropolitano vocatus ad synodum ve-
nire contempserit.

Item ex Concilio Taraconenſi, cap. 6.

Si quis episcoporum communitus a metropolitano,
ad synodum, nulla gravi intercedente necessitate cor-
porali, venire contempserit (sicut statuta Patrum sanxe-
runt) & usque ad futurum concilium cunctetur episco-
porum charitatis communione privetur.

C. XV. ¶ Presbyteri & diaconi, & cuncti, qui se
laicos existimant, ad metropolitanam syno-
dam conveniant.

Item ex Concilio Martini i Papæ. f.

Propter ecclesiasticas causas, & altercationum solu-
tiones, bene placuit per singulas provincias bis in
anno concilium fieri, convocante metropolitano episco-
po omnes provinciales episcopos, ita ut ad concilium
veniant & omnes presbyteri, & diaconi, vel hi 2, qui se
laicos existimant, ut in concilio causæ examinatæ ad ju-

stium iudicium perducantur. Et si qui manifeste episco-
pi, vel presbyteri, aut diaconi inventi fuerint in offensa,
secundum rationem excommunicentur, quamdiu com-
muni consensu de his placuerit dare sententiam. Nulli
autem episcopo liceat propria apud semetipsum concilia
facere, præter eos, quibus metropoles sunt creditæ.

1 ¶ Martini] Gratianus hoc primum citat nomine Mar-
tini Papa, deinceps eodem nomine multa citaturus: qua omnia
sumpta sunt ex libro capitulorum Græcarum synodorum Martini
episcopi Bracarenſis (antiquitus enim Episcopi Papa dicebantur.)
Hic enim, cum esset Græcus, ad utilitatem ecclesiarum Hispania,
ubi episcopatum obtinebat, ea capitula Latina fecit: & in nonnul-
lis quedam addidit: in aliis vero aliqua detraxit, quemadmodum
in hoc capite, quod sumpsit ex concilio Antiocheno, c. 20. sup. ead. c.
propter. Aliqua etiam ex Toletani concilio in eum libellum re-
tulit.

2 ¶ Vel hi] In aliquot conciliorum editionibus legitur, ut
eorum, qui se laicos existimant, in concilio causæ, &c.

C. XVI. PALEA. 1

[Item ex concilio Bylon.]

Annis singulis episcopus in sua diocesi synodum faciat
de suis clericis, nec non abbatibus: & discutiatur al-
teros clericos, & monachos.

Singuli vero episcoporum suis ecclesiis notificare studeant, quæ in
concilio statuantur.

1 ¶ Palea] In nullo collatorum exemplarium habetur, sed
versiculus, singuli conjunctus est præcedenti capiti: Propter Ec-
clesiasticas. Suntq; verba Gratiani.

C. XVII. ¶ Quæ in concilio statuantur sin-
guli episcoporum suis ecclesiis noti-
ficent.

Unde in concilio Toletano XVI. cap. 6.

Decernimus, ut dum in qualibet provincia concilium
agitur, unusquisque episcoporum admonitionibus
suis intra sex mensium spacia omnes abbates, presbyte-
ros, diaconos, atque clericos, seu etiam omnem conven-
tum civitatis ipsius, ubi præesse dignoscitur, nec non &
cunctam diocesis suæ plebem aggregare nequaquam
moretur: quatenus i coram eis plenissime omnia refe-
ret, quæ eodem anno in concilio acta vel definita esse
noscuntur. & 7. ¶ Quod si quispiam hæc parvipenden-
da crediderit, sententia excommunicationis duorum
mensium curriculo persistat usquequaque multatus.

1 ¶ Quatenus] In duobus exemplaribus hujus decemsexti
concilio Toletani, locus hic ita legitur: quatenus coram eis pu-
blice omnia referata, de his, quæ eodem anno in con-
cilio acta, vel definita extiterint, plenissime notiores ef-
ficiantur.

DISTINCTIO XIX.

De epistolis vero decretalibus quaritur, an vim aucto-
ritatis obtineant, cum in corpore canonum non inve-
niantur. De his ita scribit Nicolaus Papa Archi-
episcopus, & episcopus per Gallias constitutus.

C. I. ¶ Decretales epistole vim auctoritatis
habent.

Si a Romanorum Pontificum decreto, cæterorum
opuscula tractatorum approbantur: vel reprobantur: ita ut,
quod sedes Apostolica, probavit, hodie te-
neatur acceptum: & quod illa repulit, hæcenus ineffi-
cax habeatur: quanto potius, quæ ipsa pro catholica fi-
de profanis dogmatibus pro variis, & multifariis eccle-
siæ necessitatibus & fidelium moribus diverso tempore
scripsit: omni debent honore præferri, & ab omnibus, prorsus
in quibuslibet opportunitatibus discretione, vel dis-
pensatione magistra reverenter assumi? Quanquam qui-
dam vestrum scripserint, haud illa decretalia priscorum
Pontificum in toto canonum codicis corpore contineri

a Epich. l. 1. c. 7. Ivo par. 7. c. 91. b Burch. l. 1. c. 50. Polyc. l. 2.
tit. 17. Ivo p. 1. c. 166. ex concilio Spalensy, ut Burc. c. Burc. lib. 1.
c. 49. Ivo p. 3. c. 159. Pam. l. 4. c. 17. d Simile in Passormis, l. 4.
c. 17. ex Avermensi. e al. censuerunt. f Apud Martinum
Bracarensem episcopum in cap. synod. Græca. l. 18. Polyc. lib. 3. tit. 17.
g præcedant.] orig.

a Ivo part. 5. cap. 91.

decripta; cum i ipsi, ubi hac iux intentioni suffragari conspiciunt, illis differenter utantur, & solum nunc ad imminutionem sedis Apostolicæ potestatis, & ad suorum augmentum privilegiorum minus accepta esse perhibeant. *Item infra.* ¶ Si ideo non esse decretales epistolas priscorum a Pontificum Romanorum admittendas dicunt, quia in codice canonum non habentur adscriptæ, ergo nec sancti Gregorii, nec ullius alterius, qui ante vel post ipsum fuit, est aliquid institutum, vel scriptum recipiendum, eò quòd in codice canonum non habeatur adscriptum. Ergo doctrinam eorum, & sanctiones, quæ ab omni lingua venerantur, quia in codice canonum non habentur adscriptæ, de codicibus suis eradant. Ut quid vel membranas occupant, postquam non habentur acceptæ? Sed quare multum immoratur, cum nec ipsas divinas scripturas veteris, & novi testamenti jam recipimus, si istos duxerimus audiendos? Etenim & neutrum horum in codice canonum ecclesiasticorum habetur insertum. Sed responsuri sunt isti, qui non ad obediendum potius, quam ad resistendum semper sunt parati, dicentes, quod inter canones inveniatur capitulum sancti Papæ Innocentii, cuius auctoritate doceatur à nobis utrumque testamentum esse recipiendum, quamquam in ipsis paternis canonibus nullum eorum ex toto continetur insertum. Quibus ad hæc asserendum d. est, quoniam si vetus novumque Testamentum recipienda sunt, non quòd codici canonum ex toto habeantur annexa, sed quòd de his recipiendis sancti Papæ Innocentii prolata videatur esse sententia, restat nimirum, quòd decretales epistolæ Romanorum Pontificum sunt recipiendæ, etiam si non sint codici canonum compaginatæ: quoniam inter ipsos canones unum B. Leonis e. capitulum constat esse permittum; quo ita omnia decretalia constituta sedis Apostolicæ custodiri mandantur, ut si quis in illa commiserit, noverit sibi veniam denegari. Ait enim c. decimo f. suarum decretalium: [Ne quid verò sit, quòd prætermisum à nobis: fortè credatur, omnia decretalia constituta tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium decessorum nostrorum, quæ de ecclesiasticis ordinibus, & canonum promulgata, & sunt disciplinis, ita à vestra dilectione custodiri mandamus, ut si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari.] Dicendo verò [omnia decretalia constituta,] nullum de decretalibus constitutis prætermisit, quod non mandaverit esse custodiendum. Et rursus asserendo [omnium decessorum nostrorum,] nullum Pontificum Romanorum, qui ante se fuerunt, excepit: cuius ita non præceperit decretalia constituta ab omnibus custodire, ut si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari. Itaque nihil refert, utrum sint omnia nec ne decretalia sedis Apostolicæ constituta inter canones conciliorum immista, cum omnia in uno corpore compaginari non possint: & illa eis intersint, quæ firmitatem his, quæ desunt, & vigorem suum assignent, præsertim eum synodalia gesta, inter quæ ipsi canones statuti sunt, in codice canonum non habeantur, sed à nobis omnium cuius debito venerentur. Consonat autem huic beatissimo Papæ. Leoni sanctus & facundissimus in decretis suis Papa Gelasius h. ita inquit: [Decretales epistolas, quas beatissimi Papæ diversis temporibus ab urbe Roma pro diversorum Patrum consultatione dederunt venerabiliter suscipiendas decernimus. [In quo notandum est: quia non dixit [decretales epistolas, quæ

a. al. sanctorum. b. al. etiam. c. al. asserentes. * Innocent. P. 1. ad Exuperium, epist. 2. cap. ult. d. al. referendum. e. Leo Pap. 2. epist. 1. in fine. f. al. quinto suorum decretalium. g. al. ordinata. h. Gelasius Papa 1. cum lxx. episcopis. Habetur supra 25. dist. c. sancta Romana 4. Item decretales.

inter canones habentur] nec tantum [quas moderni Pontifices ediderunt;] sed [quas beatissimi Papæ diversis temporibus ab urbe Roma dederunt] Dicitis autem [diversis temporibus] etiam illa tempora vir sanctus comprehendit, cum creberrimis paganorum persecutionibus, ad sedem Apostolicam, deferri causas episcoporum difficillimè permittebant. His ita divina favente gratia prælibatis, ostendimus nullam differentiam esse inter illa decreta, quæ in codice canonum habentur, sedis Apostolicæ præfulum, & ea, quæ præ multitudinem vix per singula voluminum corpora reperiuntur; cum omnia, & omnium decessorum suorum decretalia constituta, atque decretales epistolas, quas beatissimi Papæ diversis temporibus ab urbe Romana dederunt, venerabiliter fore suscipiendas, & custodiendas, eximos præfules, Leonem scilicet & Gelasium mandasse probavimus.

¶ Cum ipsi] *Locus fuit emendatus ex ipsa epistola Nicolai, quæ Roma manuscripta habetur: & nuper impressa est in appendice bibliothecæ sanctorum Patrum: ut dictum est supra dist. 10. c. legi. in qua epistola multa alia habentur ad epistolas decretales etiam antiquissimas pertinentia.*

C. II. ¶ Omnes sanctiones Apostolicæ sedis irrefragabiliter sunt observanda.

Item Agatho Papa omnibus Episcopis.

¶ Te b omnes Apostolicæ sedis sanctiones accipiendæ sunt, tanquam ipsius divini Petri voce firmatæ sint.

C. III. ¶ Tolerandum est jugum, quod à sancta sede imponitur, licet importabile videatur.

Item ex capitulis 1. Caroli Imperatoris.

¶ In e memoriam B. Petri Apostoli honorem sanctam Romanam, & Apostolicam sedem; quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esse debeat ecclesiasticæ magistræ rationis. Quare servanda est cum mansuetudine humilitas: ut licet vix ferendum ab illa sancta sede imponatur jugum: tamen seramus, & pia devotione toleremus. Si verò (quod non decet) quilibet, sive sit prebiter, sive diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando, redargatur falsam ab Apostolica d. fide detulisse epistolam, vel aliud quid, quod inde non venerit, & salva fide; & integra circa Apostolicum humilitate, penes episcopum sit potestas, utrum eum in carcerem, aut aliam detrudat custodiam, usquequo per epistolam, aut per idoneos sui partis legatos Apostolicam interpellat sublimitatem, ut potissimum sua sancta legatione dignetur decernere, quid de talibus iusto ordine lex Romana statuat definire, ut & is corrigatur, & cæteris modis imponatur.

¶ Capitulis] *Sic emendatum est ex aliquot manuscriptis, & Ivone. Ac Naxlerus vol. 2. gen. 26. narrat hoc esse unum ex viginti tribus legum capitulis, quæ Carolus Magnus ad omnes suas provincias misit. Burchardus autem citat ex concilio Triburienfi, c. 30. ubi etiam extat.*

2. ¶ Salva fide] *Apud Burchardum est, salva fide; & non integra.*

C. IV. ¶ Quicquid Romana ecclesia statuit, vel ordinat, ab omnibus observandum est.

Item Stephanus f. Papa.

¶ Nimverò, quia in speculum, & exemplum sancta Romana ecclesia cui nos Christus præesse voluit, proposita est; ab omnibus quicquid statuit, quicquid ordinat, perpetuò, & irrefragabiliter observandum est.

a. al. corpore. b. Deusedit part. 3. Polyc. l. 1. tit. 27. It. par. 4. c. 238. c. Extat in concilio Triburienfi, c. 30. Burchard. l. 1. c. 220. It. p. 5. c. 30. d. al. Apostolicæ detulisse. e. al. connerit. f. al. Stephanus. g. al. postea est omnibus quicquid.

C. V. ¶ A

C. V. ¶ A Pontificalibus sit alienis officiis, qui Apostolicis non vult obedire preceptis.

Item Gregorius IV.

Nvlli a fas est vel velle, vel posse transgredi Apostolicæ sedis præcepta, nec nostræ dispositionis ministerium; quod vestram sequi oportet charitatem. 2. ps. ¶ Sit ergo ruina: sua dolore prostratus, quisquis Apostolicis voluerit contraire decretis, nec locum deinceps inter sacerdotes habeat, sed extorris a sancto ministerio fiat; nec de ejus judicio quisquam postea curam habeat, quoniam jam damnatus a sancta & Apostolica ecclesia, ac auctoritate, sua de inobedientia, atque præsumptione a quoquam esse non dubitatur: quia majoris excommunicationis dejectione est abiciendus, b cui sancta Ecclesia commissa fuerit disciplina, qui non solum præter sanctæ Ecclesiæ jurisdictionibus parere debuit, sed etiam aliis, ne præterirent, insinuare. Sitque alienus a divinis, & Pontificalibus officiis, qui noluit præceptis Apostolicis obtemperare. c.

¶ Caput hoc est in eadem epistola Gregorii IV. ex qua sumptum est cap. Decreto nostro infra, 2. q. 6. Extat autem in codice sapor memorario bib. thecæ Dominicanæ.

C. VI. ¶ Inter canonicas scripturas Decretales epistola commemorantur.

Item Augustinus de doctrina Christiana, lib. 2. cap. 8.

In d canonicis scripturis ecclesiarum catholicarum, quamplurimum divinarum scripturarum solertissimus indagator auctoritatem sequatur, inter quas sanæ illæ sint, quas Apostolica sedes habere, & ab ea alii meruerunt accipere epistolas. Tenebit igitur hunc modum in scripturis canonicis, ut eas, quæ ab omnibus recipiuntur ecclesiis, præponat eis, quas quædam non accipiunt. In eis vero quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eas, quas plures, gravioresque accipiunt, eis, quas pauciores, minorisque auctoritatis ecclesia tenent. Si autem alias invenerit a pluribus, alias a gravioribus haberi (quamquam hoc inveniri vix possit) æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto.

¶ Caput hoc apud B. Augustinum loco indicato sic habet: In canonicis autem scripturis ecclesiarum catholicarum quamplurimum auctoritatem sequatur: inter quas sanæ illæ sunt, quæ Apostolicas sedes habere, & epistolas accipere meruerunt. Tenebit igitur hunc modum in scripturis canonicis, ut eas, quæ ab omnibus accipiuntur ecclesiis, præponat eis, quas quædam non accipiunt. In eis vero, quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eas, quas plures, gravioresque accipiunt, eis, quas pauciores, minorisque auctoritatis ecclesia tenent. Si autem alias invenerit a pluribus, alias a gravioribus haberi, (quamquam hoc inveniri non possit) æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto. Quæ quidem B. Augustini sententia non ad decretales Romanorum Pontificum, sed ad canonicas, & sacras referenda est.

C. VII. ¶ Ministerii s. divini se exortem intelligat, qui a soliditate Petri recedit.

Item Leo Papa I. ad episcopos Viennenses, epist. 78.

Ita & Dominus noster Iesus Christus humani generis salvator instituit, ut veritas, quæ antea legis, & prophetarum præconio continebatur, per Apostolicam tubam in salutem universitatis exiret: sicut scriptum est b [In omnia terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum.] Sed hujus muneris sacramentum.

a Polyec. 1. tit. 17. Ansel. L. 2. c. 21. Ivo l. 5. c. 11. & 349. b al. exigendus. c al. obediens. d Polyec. lib. 1. tit. 25. Ansel. lib. 3. c. ult. & l. 6. c. 212. e facile. orig. Antwerp. f Mysterii. g Ivo par. 5. cap. 6. h Psal. 18.

ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit; ut in beatissimo Petro, Apostolorum omnium summo principaliter collocaret: ut ab ipso quasi quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet: ut exortem se mysterium a intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individuum unitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo. [Tu b es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam:] ut æterni ædificatio templi mirabili munere gratiæ Dei in Petri soliditate consisteret, hac ecclesiam suam firmitate corroborans, ut illam nec humana temeritas posset appetere, nec portæ contra illam inferi prævalerent. Verum hanc petra: istius sacratissimam firmitatem, Domino, ut diximus, ædificante, constructam, nimis impia vult præsumptione violare, quisquis ejus potestatem tentat infringere, favendo cupiditatibus suis, & id quod accepit a veteribus, non sequendo.

Hoc autem intelligendum est de illis sanctionibus, vel decretalibus epistolis, in quibus, nec precedentium Patrum decretis, nec Evangelicis præceptis aliquid contrarium invenitur. Anastasius I enim secundus favore Anastasii Imperatoris, quos Acacius post sententiam in se prolatam sacerdotis, vel Levitatis ordinaverat, ritè sumpsit acceptis officiis debere decrevit, ita inveniunt.

¶ Anastasius] Minime verum est sensisse Anastasium, ordinatos ab Acacio post latam in ipsum sententiam, ritè sumpsisse acceptis officiis potuisse. Hoc enim duntaxat inquit in capite sequenti firmam esse sacramenti gratiam ab Acacio traditam: quod verissimum est, sicut & alie omnes sententiæ, quas in ea epistola ex B. Aug. Anastasius accepit, vera sunt. Habetur autem hac eadem Anastasii Papa II. epistola in corpore canonum, quod Romana ecclesia semper approbavit, ut infra dist. 20. cap. de libellis, est adnotatum. Itaque sine causa reprehenditur hoc loco Anastasius a Gratiano.

C. VII. ¶ Nulla læsioni portio attingit eum, qui ab hæreticis jam damnatus ordinatur.

Anastasius II. ad Anastasium Augustinum, epist. 1. c. 7. & 8. Secundum ecclesiæ catholicæ consuetudinem, sacratissimum serenitatis tuæ pectus agnoscat: quod nullum de his, quos baptizavit Acacius, vel quos sacerdotes, sive levitas secundum canones ordinavit, ulla ex nomine Acacii portio læsionis attingat, quo forsitan per iniquum tradita sacramenti gratia minus firma videatur. Nam & baptisma (quod procul sit ab ecclesia) sive ab adultero, vel a fure datum fuerit, ad percipientem munus pervenit illibatum: quia vox illa, quæ sonuit per columbam, omnem maculam humanæ pollutionis excludit: qua declaratur, ac dicitur. [Hic est d, qui baptizat in Spiritu sancto, & igne.] Nam si visibilis Solis istius radii, cum per loca fertidissima transeunt, nulla contactus iniquatione maculantur: multo magis illius, qui istum visibilem fecit, virtus nulla ministri indignitate restringitur. Nam & Iudas, cum fuerit sacrilegus, atque fur, quidquid egit inter Apostolos pro dignitate commissa, beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta senserunt, declarante hoc ipsum Domino manifestissima voce. [Scribe, e inquit, & Pharisæi super cathedram Moysi sedent: quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, facere nolite; dicunt enim, & non faciunt.] Quidquid ergo ad hominum profectum quilibet in ecclesia minister pro officio suo videtur operari, hoc totum contineri implente s. divinitatis effectu. Ita ille, per quem loquitur Christus, Paulus g affirmat. [Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat

a al. ministerii. b Matth. 16. c In codice canonum, fol. 156. B. Polyec. 1. 3. tit. 10. Ansel. c. 62. Ivo p. 1. c. 151. Nicolaus ad consulta Bulg. c. 15. d Ioan. 1. & 12. e Matth. 23. f al. implendo divinitatis effectum. g 1. Cor. 3.

